

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA SESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok ... 4 koruny — hal.
 Na pol roka ... 2 " — "
 Na štvrt roka ... 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin:
 ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Dr. Franc Major.

O blaženosti, o všetkom dobrom, o šťastí chcel som vám začiatkom tohoto roku písať. Tie dobroprania moje, ktoré všetkou teplotou srdca svojho prechovávam ku Vám, milí čitatelia moji, vy rodina veľká moja, chcel som vám tlumočiť. Nevýzkumatelná prozreteľnosť Božia ráčila však inak súdiť.

Na miesto radosti dostal sa nám za podiel ten najväčší žiaľ pri prahu roku nového, na miesto blaženosti nesmierny zármutok preplnil nám srdcia. Vedzte vy dobrí a milí bojovníci, súdruhovia a priatelia naši: jeden mocný, odhodlaný bojovník náš zatvoril oči, srdce jeho šlachetné nebije viac za vás vernou oddanou láskou; v ukonaných rukách drží znak ten svätý, za ktorý bojoval, sa trápil až do posledného dychnutia svojho, znak to spasenia nášho, ktorého stal sa služobníkom a ochrancom: náš, aj váš doktor Franc Major nieto viacej medzi nami, Pán Boh ráčil odňať nám ho, v nesmiernej múdrosti svojej povolal ho sebe!

Zomrel tento bojovník bojov svätých a tedy i ľudových v plnom kvete mužského veku. Odchádzal od nás v sile ducha, bez malomyselnosti, akožto verný syn cirkve svojej, posilnený súc jej milosťou. Svätý Otec rozpomínal sa naň v modlitbách svojich i doposlal mu požehnanie svoje, a on ako verný katolík prijímúc sviatosť cirkve svätej vystrájal sa na cestu veľikú, i nebál sa ťažkostí cesty tej. Vedel on, že prekonal už trampoty mnohé, že natrápil sa nadostač v tomto slzavom údolí a nie pre seba — ach nie — ale za ľud svoj, za chudobný, opustený ľud a zvlášte za tie najchudobnejšie a najopustenejšie vrstvy

ľudu. Bo máte vedieť, že on až do posledného okamihu žil len za vás. Už zinnica smrtelnej choroby lomcovala ním, a on este neustúpil z miesta toho, na ktoré ho dôvera ľudu povýšila. O nedelnom odpočinku od prác bola reč v snemovni, a on len vtedy až opustil ťažko chorý miesto svoje, keď mu priatelia prisľúbili, že na miesto neho ohlásia sa ešte k tej otázke.

Bezzištným bol v najšlachetnejšom smysle slova. Dráhu lekársku, ktorá bola už skvostná a prinášala mu skvelé dôchodky, opustil len preto, aby brániť mohol prenasledovanú vieru svoju a ľud svoj. Ako lekár bol veľmi rozhlásený, ale nikto nepožehnával mu väčšmi, ako chorí chudobného postavenia; lebo čím chudobnejší bol ten chorý na biednom lôžku svojom, tým častejšie uvidel pri sebe chýrneho toho lekára, on tým väčšou oddanosťou ošetroval ho, neuspokojac sa tým, aby mu len vedou svojou bol na pomoci, ale aj vreckom svojim podporoval choreho. Jest pravda, že aj obsiahol tej najpeknejšej odmeny, lebo tie mnohé vzdychy chudobných rodín: «Pán Boh zaplať!» iste vyslyšané sú u Hospodina, ktorý sám pravil: «Čokolvek najposlednejšiemu z týchto učinili ste, to mne ste učinili.» Toto mával drahý náš zosnulý pred očima a jednal dľa evanjelia lásky.

On nám kliesnil cestu akožto prvý kandidát ľudový. Nedbal na nápady neludského nepriateľa, dal sa do boja, samotný, bo kýsi vnútorný hlas pobádal ho k tomu. Mocnou bol nám oporou v bojoch veľkých, hotový súc vždy vystúpiť na bojište, kedýkoľvek žiadal to záujem viery alebo ľudu. Pritom takrečeno detinské srdce jeho skvelo sa hlbokou nábožnosťou. Krotké, dobré, šlachetné zlaté bolo to srdce, ktoré kdekolvek len mohlo

čo dobrého učiť, to aj učinilo. A preto ani nemal osobného nepriateľa ani jedného, to môžeme bezpečne tvrdiť, jeho miloval každý. Nezanedbal nikdy zadosť učiť náboženským povinnostiam svojim. Modlieval sa a pracoval, akožto pravý bojovník Hospodina. Stojíme teraz u prahu veľkých zápasov, on chystal sa, aby v radoch našich konal tiež úlohu svoju, keď ho zrazu povolal Hospodin s poľa bojovného. Chcel ho ušetriť od novších trápení.

Boh tak súdil o ňom, že dosť už získal si zásluh pre blahoslavenstvo na druhom svete. A on, keď porozumel vôľu božiu, ešte aj na smrteľnej posteli mal za najväčšiu starosť, aby sa ponosy a prosby z okresu jeho došlé vybavily, a zaopatrení čo najlepšie strojil sa na cestu posledni s oddanosťou sa do vôle Božej a s nezlomnou v Ňom dôverou.

A cesta tá mu je nebeskou žiarou osvetlená, bo u konca jej zjaví sa znak ten v celej víťaznej sláve svojej, za ktorý a pod ktorým bojoval počas celého života svojho: znak to kríža svätého! Lahká mu bude cesta tá, modlitby tisícov a tisícov odstránia s nej aj tú najmenšiu hruďku a nasledovať ho budú až pod samý kríž svätý, nasledovať ho budú pred trón Pána Boha, ktorý bude spravodlivým, dobrým sudcom čistého, bezzisťného, obetivého, verného života jeho.

My však zronení, s krvácajúcim srdcom, vnútorným hlbokým žialom stojíme tu kolo porušených pozostatkoch Franca Majora; ztratili sme v ňom bojovníka pravého, ľudomila bezzisťného, prívrženca neohrozene presvedčeného, spoločníka dobrého a priateľa najvernejšieho.

Oplakávame túto ztratu našu, cítime prázdnotu, ktorá nastala nám po jeho odumretí, ako kresťania praví, v modlitbách svojich vždy spomínať si budeme tohoto dobrého muža. S oddanosťou znášame skúšanie to božie, s poníženosťou kloníme sa pred nevyzpytatelnou prozreteľnosťou Jeho, povďační sme Jemu, že ku povzbudeniu nášmu a ku pomoci nám ráčil dovoliť, bárs len na takýto krátky čas, že mali sme jedného Franca Majora! «Pán Boh dal, Pán Boh vzal, budiž pochválená vôľa Hospodina!»

Františku Major, odpočívaj v pokoji! Žiara nebeská večná nech obklučuje ňu. Udel ti Boh večné odpočinutie. Zaslúžil si ho! Mnoho a dobre bojoval si za pravdu. Pamiatka tvoja požehnaná

bude zotrvať medzi nami a medzi ľudom dobrým, ktorý miluje a váži si svojich. Spočívaj v mene Hospodina! Pán Boh s tebou!

Štefan Rakovszky.

POLITICKÉ CHÝRY.

Voľba v žabokreckom okrese.

Žabokreckí voličia majú zvláštne šťastie na voľby. Za dosť krátky čas bude teraz už tretia voľba v okrese žabokreckom. My však pevne veríme na to, že ľudia voličia žabokreckí neustúpia od strany svojej ani po tento tretí raz, keďže už dvakrát dokázali liberálom svoju nezlomnú vernosť ku strane ľudovej.

Tolko už vieme, že majú naši žabokreckí ľudia veľmi veľký rešpekt u liberálov. *Liberáli nemajú vonkoncom žiadnej nádeje* teraz na okres žabokrecký, a to na toľko, že radili p. Rudnaymu, aby radšej ani nevystupoval tu, a na koľko doteraz vieme, Rudnay skutočne nemá úmyslu viacej vystúpiť. Tým menej má stránka liberálna nádej na víťazstvo, keď žabokreckí vodcovia ľudákov postavili si chyrného muža za kandidáta ľudovej strany v osobe *baróna Ivora Kaasa!*

Nuž bratia drahí, ľudia žabokreckého okresu, môžete byť hrdí sami na seba a hrdí na svojho kandidáta! Takí hrdinskí voličia, ako sú v okrese žabokreckom, ktorí boli dali mandát Rakovskému, potom dr. Majorovi, úplným právom požadovať si môžu, aby aj po tento tretí raz mali za kandidáta nie menšieho muža, ako je br. Kaas.

Pri voľbe púchovsko-illavskej — kde pomocou luteránov zvíťazili židia a liberáli 20 hlasmi — opisali sme dostatočne osobu pána baróna Kaasa. Tolko je isté, že je pán barón človek svedomitý a statočný na skrz a skrz a smýšľania úprimne kresťanského. Popri tom je ale aj vysoko učený a čo týče sa politiky, má od mladosti svojej toľko zkusenosti a taký ostrý vtyp, že považujú ho všade, tak liberáli ako aj protivné stránky za človeka prvého, ktorého mienka vždy mnoho váži a mnohokrát rozhoduje. Ponevác je on tedy muž na toľko svedomitý a počestný, a ponevác na toľko vážia si jeho smýšľanie: preto za veľké šťastie pokladá si ľudová strana to, že pán barón sám od seba prihlásil sa k nám už pred rokmi a uznal verejne, že náš smer kresťanský je najčestnejší, ktorý jedine je vstave zachrániť Uhorsko. Ba áno, ešte aj prekvapení liberáli s úctivosťou vzali toto osvedčenie pána baróna v známosť.

Ako sa budú chovať liberáli v Žabokrekách?

Povieme vám vopred: *Ešte nikdy nemali sme tak spravodlivej a čistotnej voľby*, na akú máme teraz isté výhľady v okrese žabokreckom. Snáď nebudete dôverovať tomuto nášmu prorokovaniu a pýtať sa budete, že ako by to bolo možné?

Nuž vysvetlíme vám to. Barón Kaas je na toľko vážený a chýrny muž, že proti nemu žiaden, čo len trochu morosnejší liberál nedovolí si žiadneho násilenstva a žiadných hlúpostí. Keď v púchovskom okrese predsa len stvárali komedie židáci, Löfflerovci a Ferényovci proti Kaasovi, za to sa ešte aj liberáli sami hanbili, a zvlášte samého pána ministrapredseda dotklo sa to nemilo, že proti jeho rozhodným nariadeniam neušetrili pána baróna. Ministerpredsa má púchovskú voľbu ešte v živej pamäti a sám chce sa postarať, aby teraz v Žabokrekách ani najmenšieho nestalo sa proti čistote voľby. Máme tedy isté výhľady, že liberáli žabokreckí pri terajskej voľbe budú takí tichunkí, ako baránkovia, a keď uvidia nadšenosť ľudákov, iste rozmyslia si vec a odstúpia v poslednú chvíľu.

Na vás tedy záleží, milení Bratia naši, aby ste použili tejto príležitosti, kde bude sa pri úplnej slobode a pri pokoji hlasovať. Lebo ani slúžnovci, ani notári, ani žiaden liberál nebude vás mýliť ani slovičkom. Opatrnosti však nezbýva, i preto treba sa vám dobre vopred zriadiť jednomyselne, aby vôľa ľudu, vôľa to poctivých roľníkov zase skvele zvíťazila!

Nech žije barón Ivor Kaas. kandidát ľudový okresu žabokreckého!

Sláva strane ľudovej!

KRAJINSKÝ SNEM.

Zákon o prisťahovalcoch.

Nedávno mali sme príležitosť sdeliť naším milým čitateľom tie mnohé výborné reči, ktoré povedali naši ľudoví ablegáti, keď pretriasal sa na sneme zákona návrh o vysťahovaní. Vieme, že ľudová strana tento návrh odhlasovala síce vo všeobecnosti ale pritom poukázali naši rečníci na premnohé jeho nedostatky a pri podrobnom pojednávaní jedno za druhým podávali návrhy, aby sa zákon opravil, čo sa im čiastočne aj podarilo.

Teraz predostrela vláda snemovní návrh zákona o prisťahovalcoch. Zákon tento tedy vzťahovať sa má vlastne na tých poľských a rumunských židov, ktorí bez všetkého imania hŕfne vtierajú sa k nám cez hranice a tu potom zdieračstvom, klamom, krčmami a úžerníctvom celé okolia, ba áno až celé stolice na vnivoč donášajú.

Ponevácť tedy tento návrh týka sa židov, nuž dalo sa myslieť už vopred, že naša, vo vrecku bohatých židov trčiacca vláda prednesie taký návrh tohoto zákona, aby sa ním naši židkovia neráčili uraziť. A tak sa aj stalo. Vláda skutočne podala v tomto návrhu len z koláča dieru, len čosi-kdesi pre meno, ale zákonom tým neza-

medzi sa temer zhola niako to strašné prisťahovanie sa poľských pijavíc.

Ľudová strana ale dobre si je povedomá povinnosti svojej, ona najlepšie pozná to strašné pustošenie poľských židov, ktoré znivočilo nám úplne pohraničné kraje vlasti našej. A preto ani nemlčala na sneme, ale smele odhalila všetky huncútstva židov poľských a s nimi do jedného vreca dúchajúcich úradov. Prvý rečnil k tomuto zákonu so strany našej *Fraňo Buzáth*. On dal si záležať na veci a už pred rokmi šiel precestovať a preskúmať poľskými židmi zaneplešené kraje, zvlášte však medzi našimi Rusmi mal príležitosť osobne presvedčiť sa o tom kazárskom hospodárení. Jeho reč bola veľkolepá, dlhotrvajúca. To, čo v nej povedal o poľských židoch, prekvapilo aj samých liberálov a poslúchali ho všetci s pozornosťou veľkou a s akousi hrúzou. — Fr. Buzáth osvedčil v mene strany ľudovej, že návrh tento ani vo všeobecnosti neprijíma.

Podobným skvelým úspechom rečnil o tej istej veci aj náš *Mikuláš Zboray*. Tu hneď poznamenáme, že pri podrobnom pojednávaní návrhu zákona začal sa náš Buzáth kosiť s ministrom Széllom a previedol predsa toľko, že Széll každú temer požiadavku Buzáthovu slúbil do ohľadu brať, ač nie v osnove zákona samého, ale prisľúbil toľko, že zvláštnymi nariadeniami nahradí to, čo si Buzáth žiadal.

Z reči Franca Buzátha — na koľko nám miesta stačí — podávame nasledujúce odseky:

Reč Franca Buzátha.

Prv, než bych sa dal do rozoberania otázky samej, musím osvedčiť, tak v mene svojom, jako i v mene mojich spoluablegátov ľudových, z poverenia ichžto teraz sa ohlasujem, že návrh zákona ani vo všeobecnosti nemôžem prijať. (Schvaľovanie na strane ľavej.)

Ct. snemovňa! O možnosti osadiť sa u nás cudzincom aj doteraz mali sme vynesený zákon. Zákon z roku 1886. čl. XXII., a jedno nariadenie ministerstva vnútorných záležitostí, ďalej na základe týchto zostavené stoličné nariadenia a ešte jedno nariadenie ministerské z r. 1885. dostatočné a prisne pravidlá obsahujú čo týče sa osadenia cudzincov. A predsa sme videli, že napriek týmto zákonom a nariadeniam predsa celé regimenty cudzincov mohli sa k nám vkradnúť a to bez všetkej prekážky. Ba stali sa aj občanmi, požívali všetky práva občianske bez toho, žeby boli složili prisahu občianstva. Dostali aj rozličné výdatné, veľký osoh prinášajúce práva od štátu, ba aj úrady, a to všetko proti určitým slovám zákona. Nie tedy zákony boly tu nedostatočné, ale tie úrady, ktorým náležalo prevádzať zákony, nezodpovedaly tejto povinnosti jejích, a tiež aj vláda zanedbala použiť svojho dozorného práva nad pravidelným prevádzaním oných zákonov o cudzincoch. (Pravda! Tak jest! na ľavej strane).

Po tejto predmluve začal rozoberať Franc Buzáth návrh zákona.

Niektoré paragrafy zákona toho sú až veľmi prisne,

iné zas veľmi ľahkomyseľné. Ľahkomyseľné, ba nemožné je to v návrhu, keď sa tam hovorí, že nebezpečné pre vlast osoby môžu sa vykázať z celého územia krajiny alebo len z istej čiastky jeho. Ja myslím, že kto je nebezpečný pre isté okolie, ten bude nebezpečný aj na inom okolí, keď by ho len z toho prvého miesta vykázali a dovolili osadiť sa mu inde, na príklad v susednom okolí. Kto je raz nebezpečný huncút, ten nesmie sa vykazovať tak, že vraj «z celého územia krajiny, alebo len z istého kraju» — ale takého veru treba vyhnúť hneď z krajiny tak, aby nikde inde viac pokúšať a ľud zdieľať nemohol.

Prísne, áno aj nemožné je v návrhu zas to, že sa nakladá tomu, kto cudzinca u seba prijal, aby svojho hosťa behom 24 hodín oznámil vrchnosti. Nuž takýto poriadok dá sa zadržat' poviem v mestách, ale nie v krajinách pohraničných, (do ktorých valí sa nám najviac cudzincov,) lebo na tých stranách patrí pod jeden notariát 10—12- ba aj 30 obcí, a tieto bývajú veľmi roztratené, a cesty také strašné, že potrvá to dni a dni, zakaiaľ podarí sa stránke vyhľadať notára, a mnohokrát ani nenajde ho doma. Nech sa tedy cudzinci oznamujú nie u notára, ale u rýchtára.

Nemôžem schvalovať ani to, že 8. odsek zákona dáva policajnej vrchnosti to právo, aby mohli policajti vyhľadávať v hospodách a bytoch súkromných z cudzozemska došlých hostí, bez ohľadu na to, akého stavu sú. Takéto poriadky protivia sa vonkoncom každému osobnému právu a svobode občanskej. Tedy povedzme že nežijeme tu v štáte ústavnom ale v štáte bandúrskom! (Pravda! Tak je! na ľavej strane.)

Ct. Snemovňa! Za najnebezpečnejší pokladám 14. odsek zákona. Tu sa určuje že po vynesení tohoto zákona, v malých a veľkých obciach nie viac obecny úrad bude smieť prijať dakoho za občana, ale len patričný slúžny. Takýto poriadok nič iné neznamená, ako obľahčenie preusadiť sa chcejúce nebezpečné živly, aby napatým pomocou toho slúžneho mohli sa ulepiť na krky aj takým obciam, ktoré do týchto čias istých cudzincov niako prijať nechcely a vedely sa čisté zachrániť od lopťošov. Lebo akokoľvek by sa takéto zriedkavé obce priedily prijať dakoho za občana, slúžny na základe tohoto zákona bude mať právo to, aby im ho nanútil, a obce tie budú povinovaté trpeť medzi sebou takých ľudí, ktorých sa za desať a storočia chránili ako zlého.

Tiež veľký nedostatok zákona je v tom, že on nevzfahuje sa na tých, ktorí dosiaľ sa už tu usalašili nezakonite. Prečo je treba takýchto šetriť. Jestli chceme úprimne dačo docieľiť s týmto zákonom a ľud ratovať, tedy nešetrite žiadnych pijavíc, či oni už doliezli prv, alebo ešte len dolieš sa stroja.

O poľských židoch.

Fraňo Buzáth pokračujú v reči, pohľadkal aj židov poľských.

Známo je, ctená Snemovňa, že v Rusku nepriamo bláznia sa za židami, ba, zvlášte chudobnejších židov, jednoducho vyhánajú z krajiny. Podobné pomery panujú

aj v Rumunsku. Ale k nám predsa najviac židov len z Rakúskeho Poľska dochodí. A tí židia žijú aj tam v dost dobrých okolnosťach, a predsa natiskajú sa len do Uhorska, a to preto, lebo nikde na svete nepoživajú tolkej slobody a výhod ako v Uhorsku. (Hluk na strane ľudovej.) Že jakých rozmerov nadobudlo toto privandrovanie, o tom hovorí prednášateľ zákona so strany vládnej, že to nemôžu povedať, že o tom nevedia.

(Dokončenie tejto reči v budúcom čísle).

Spoločné putovanie do Jeruzalema.

Pod duchovným vedením dôst. pána *Jozefa Kom-panek*, dekana a farára v Nagy-Sztriczze (Trencsén m.).

Smer cesty je z Budapešte cez Bukarest, Konštantínopol, Smyrna, Jaffa, Jeruzalem. — Jaffa, Saloniky, Nisch, Belgrád, Budapest.

Ceny: I. trieda 860 K.

« II. « 680 «

« III. « 312 «

S 21 denným I-vo triedovým zaopatrením. — III. trieda bez zaopatrenia 280 korun.

Hlásit sa môže u vyšmenovaného dôst. pána dekana a farára.

Spríevod sa pohne dňa 4-ho februára 1903 a navráti sa dňa 1. marca.

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boly korunované čím skorejšim úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Krestana»! Chceš-li, ľudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju pisané.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok 4 koruny

na pol roka 2 koruny

na štvrt' roka 1 koruna.

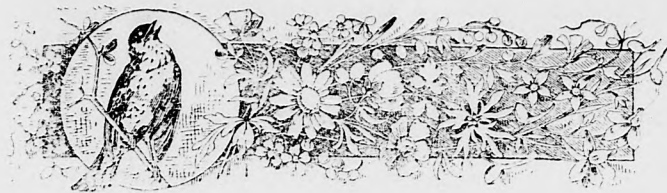
Predplatiť treba len na túto adresu:

«Krest'an» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Všetkým priateľom «Krestana» poslali sme i nový časopis: «Posol Svätého Antona». Nech si toho «Posla» každý podrží a nech si to považuje akožto dar vianočný od nás. — Prečítajte si tie pekné nové novinky, a komu sa zapáčia, nechže predplatí sa na ne pomocou tej poukázky, ktorá je pripojená k tomu »Poslu».

Redakcia a vyd. «Krest'ana».

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Môj političný testament.

Publikuje : *Zaosek.*

Druhá časť môjho testamentu, t. j. kodic I.

V politike som žiadneho zástoja nehral, bol som nulla, jako aj mnohý ablegát v politike býva tiež nulla. Nerozumel som političným figlom a huncútstvom, preto aj všetky moje političné presvedčenia a city tej účasti-nárskej, političnej, zárobkovej kompánie porúčam, ktorá vie s úžitkom svojego politično-veterného kohúta na tú stranu obracať, s ktorej nejaký političný rebach fúka a duje.

Môju modliacu knižočku: «*Ájtatos hazafiság*», aby neprišla do rúk nejakému poľskému antikvárovi, porúčam tým pánom pisárom, beamtrikom a tuhým hazafikom, ktorí síce jedia chlieb pána kráľa, aj ľahajú svoju civil-listu, plat a pensiu z kráľovských pokladníc, aj každý mesiac ich vidno na prvého v štajramte, ale na deň narodenia a mena pána kráľa v kostole ich nevidíš za pána kráľa aspoň len Otčenáš sa pomodlíť. Oni tento svoj hazafisák nechajú na kňaza a na organistu, ktorí sami len spievajú «*Tedeum laudamus*».

Upozorňujem etených beamtrikov na jednu veľmi peknú a výdatnú modlitbu v tejto mojej knižočke, v tom «*Ájtatos hazafiságu*», ktorú jeden pisárik bol zkomponoval. Je to: «*modlitba za šťastlivé, zdarné a výdatné povýšenie platu pre úradníkov a beamtrikov*». — Vrele ju odporúčam pánom milovníkom takýchto a podobných modlitieb. Ktorýsi nebohí pán financeminister ju potvrdil a storočnými sľubami ozdobil, aj s tou poznámkou odporúčal: «*sicut Te colimus, ita nos visita*». «*Jako ňa — vraj — etíme, ty nás tak navštvivuj*». — Eľjen skriknuť, to ešte nie je modlitba; opití ľudia pri voľbách dost sa toho navreštia.

Patril som k ľudovej strane, a preto liberáli ma už isto za pansláva kanonizovali. Tento môj nadobudnutý panslavismus neporúčam ľudovej strane, bo tá ma rode-ných Maďarov panslávov, ktorí — vraj — ani slovensky nevedia, ona ho tedy už nepotrebuje. Ale ho porúčam takým političným bláznom na odporúčanie ich veľkého hazafiságu, ktorí budú vedieť tento môj panslavismus pri liberálnych voľbách lepšie využitkovať nežli ja.

Ponevác som aj katolícky kňaz, tedy eo ipso dľa ctiteľov Drajfusovských som spolu aj hneď vlastizrada. Utřzené ale peniaze za odpredaj tej mojej vlasti so sebou do hrobu vziať nemôžem, preto celú kassu, aj to tajomstvo, jako sa vlasť môže šikovno ostatným potentátom po kúskoch odpredať, porúčam tým najlepším kepeňkársnym hazafikom, ktorí už nestačia chlebička ani len papulou

svojou si zarábať, bo papulové akcie už padajú. Toto tajomstvo kňazskej vlastizrady je veľmi výnosné a sporivé, bo kňazia sú v tom múdrejší, — oni aj puškový prach vynašli — sú v tom aj šťastlivejší a šikovnejší, nežli bol ten trojnohý Francúz na tom Čertovom ostrove.

Moje osobné vlastenectvo, môj uhorský kazafiság, ktorý je nie ani z Čiech, ani z Moravy, tým menej z Galicie alebo z Rumunka importovaný, ale som ho od mojich pradedov tu doma zdedil, neporúčam žiadnemu. Ten si ja so sebou ako relikviu do hrobu vezmem, aby mi ho nemohli dať prepísať na volaktorého poľského hazafika, ktorý by ho ľahko mohol pofalšovať, jako falšujú zemiakmi mydlo poľskí židáci. Aj by mi ho mohli odškriepiť nejakí liberálni potrimiskári.

Voľákych vzľáštnych, na parádu súcich vlasteneckých zásluh som nemal. Vidno z toho, že som nemohol zbohatnúť, ani nejaký križičok na prsá dostať. Do hospodárstva sa nerozumiem, za to mi veru diplom nedajú na prešporskej výstave gazdovskej. Keď som zasial mieru čistého banátskeho žita, dostal som z heho mericu kúkoľa a inej nešplachy. Temer každý rok mi jedno teľa zdochlo, vždy mi ho zašliapali väčšie telce; druhé zas tak napojili s mliekom, že mu žalúdok roztrhlo. — Minulého roku oprasili sa mi 3 anglické svine; mali asi 20 mladých, všetky pokapaly. Svine pridľavily 6 kúskov, 3 kúsky z nich zožraly, a ostatné sa poodúvaly ako papuče a podochly. Dal som ich «*általános emberbarátí szereteböl*» (tiež zásluha) Eve, cigánke. Tá si s nimi hody spravila. Nasilu som si chcel «*nevelés körül*» pri tých prasa-tách zásluhy za «*dobru výchovu*» nadobudnúť, no ale sa mi nepodarilo. K tomu som sa v semeništi neučil; za to nemôžem. Môž byť, že professor z pastorálky si myslel, že však sa to i tak každý na svojej škode naučí; ináč by sa mohli klerici nalakať a potom žiaden by nepýtal gazdovskú faru, ale hneď len kanoniu. Môju hospodársku vedu aj s inštrumentami na pr. jako je «*trokár*» (s ktorým som si jednu zdutú kravu zabil, prerazil som jej s ním čerevá a slezinu), porúčam našej dedinskej gazdovskej škole.

Môju celú galeriu obrazovú, ktoré obrazy s odvolávaním sa na môj veľký hazafiság, naposielali mi kšeftovi hazafici, aj s diplomom i so všelijakými lósamí porúčam: na pensionát starých paneniek, ktoré pre netrpezlivosť, nervositu a hystnriu už nebezpečnými zostávajú mladým slečinkám a starým mládencom.

Takýto môj muzeálny dekrét obrázkový takto znie: «*Dôstojný Pane! Dávno je už známe. — ešte pred püchovskou voľbou — vo vyšších kruhoch a vrstvách inteligencie neohrozené a ctihodné vlastenectvo a hazafiság katolíckeho kňazstva, tedy aj vaše. I známa vaša hranic neznajúca obetivosť, keď sa má čo na oltár vlasti položiť, preto vás aj pán gróf Matúška a pán barón Edlmorder fon Komotaň a Šulem Afterloch, akademický domový maliar kráľa Dzinizulu-ho pozdravujú, žeby ste ráčil tento obraz jako pamiatku a pomník vlasteneckej lásky od nás prijať. My na žiaden zisk a choseň nehľadíme, ale chceme, nütení láskou hazafiságu, aby v každom farskom*

dome takýto umelecký obraz visel. Taký obraz inokedy predáva sa za 50—100 korún, my ho ale dáme za päť korún. (Na jarmokoch ale od Moravčikov možno také umelecké dielo po 30—40 krajciarov dostať — drahý to teda hazafišág). — Tu vám aj lósy na dobrovoľné vlastenecké ciele posielame: na anštafirung k vydaju starých slečiniiek a na sriadenie okresného «findlhazu» — lelenec-ház»-u. Tento rok dva hlavné treferi vytiahli; na Nro 2458. výhra bola: 3 kúsky nočné kabátky «korsete» zo šifónu, pol tucta finiš fusakle, jeden celý gebiss, to jest vrchnia a spodnia škraňa s falošnými zubami, a jedna frizúra z dobre vyčesaného lanu norvégskeho na hlavu, pre 45—50-ročné slečinky.

Isruel Špiemaus, honi iparos z Lembergu.

V sociálnom a či spoločenskom živote málo som čo znamenal. Bol som síce akýsi polzeman, malý džentri, nuž a'e, ponač som v slamenej kúrii býval, jako na pr. pri stražovskom moste cigáni bývajú tiež pod slamou, preto som ani žiadnej vážnosti nemal. Držali ma len za «odškundesu, tým viac, bo keď nám myši naše armálese posekaly, nemohol som sa s nimi vystatovať a chváliť. Opatrovali sme si len pečiatku našu medzi dvojzlatníkami v jednej pančuche po babe. Címer náš tej pečiatky miesto leva so strielkou bola kočka s portvišom, a na jedličke, pod ktorou stála tá kočka, sedela cvičela, odznak to chudoby, bo regál už bol dávno prepitý, ktorý platieval Šalamún Rebšaj.

Tieto familiárne relikvie porúčam tomu z Galicije dolezenému občanovi, ktorého vyhlásia za toho najlepšieho hazafika. On zaiste bude vedieť tú kočáciu kozku s tou chudou cvičelou v tom címeri mojom lepšie využítkovať nežli ja, akožto posledný úd z mojej famílie. Moje meno ale nedovoľujem žiadnemu nosiť. Chceme, aby ono so mnou vymrelo. Každý nech si kúpi meno za päť šestákov také, aké mu passuje. Ja si nedovoľujem s mojim menom švindlovať a pod ním huncútstva prevádzať. Báršjak aj chudobná bola moja cvičela v címeri, bola ale statočná. ešte aj včel je vítaná na panských stoloch. Ja som nikdy nebol priateľom tej obyčaje političnej, že keď jaký krajčírnik alebo šlajfiarik prišiel z Čiech alebo z Moravy do Uhorska, hneď si premenil meno. Na pr. na Morave sa volal: Juro Method, u nás hneď zostal: Jurini Lehel, Ondrej Zrno: Ákoš Zrini. Alebo Jano Jindrich: Janini Huba. Cyrill Perina: Perini Cyklon. — To tedy talianske mená, — a potom cheú byť hazafici.

Do stoličného výboru dvakrát ma chceli proti vôli a chutí mojej vymenovať. Nedostal som ale ani len jedného hlasu, a veru židáci mi mohli aspoň na parádu jeden hlas dať, bo ja som veru nie ich nepriateľ, však sú ľudia, a ľudí treba ctíť ako ľudí, to ma viera tak učí. — Druhýkrát som už vonkoncom nechcel prijať tú úctu, chceli so mnou — vraj — akéhosi smelého židáka z výboru vyštucháť. Ja som veru nechcel ožechom byť, aby so mnou volaktorého vyštuchovali z pece; ba rád som, keď židáci všetko zaplňujú, a tí pomaly vyštuchajú komótnych panákov z úradov, čo dnes-zajtrá sa už vyplní. Snáď aj dožijem, že volakde bude föišpánom židák, — k čomu ži-

dáci aj právo majú. A keď na stoličný dom pôjde, pod bránou o chlieb prosiaci a zo služieb pre nedbanlivosť povyhadzovaní zemankovia budú na lavých kolenách ho prosiť a pozdravovať.

Pri tej druhej výborovej volbe aj to som odkázal, že veru ja už toľkým stoličným volbám nerozumiem, ani neviem už, kedy, začo a prečo bych mal zpoza kachiel pri dverách za chrbátami dvanásť kmenov izraelských tie «éljeny» kričať. Právo mojeho výbornictva porúčam novým hazafikom, ktorí ešte majú prísť z Kolomei a z Čeriovíc alebo z Krakova. Bo ako kňazovi mi oddišputovali pri volbách môj hazafišág.

Konečne svoju dlhú šatu, čili reverendu, porúčam zo zdravotného ohľadu tým zdivočeným pisárom, hazafikom, potrimiskárom a chleborádom, aby si o ňu pri ablegátskych volbách špinavé ústečká, ktorými plujú proti kňazom zo samého hazafišágu, pekne ako o uterák poutierali. To hygieničná a predpisná čistota tak žiada, aby sa im kúty úst od slín nevyparili, ako mladým vrabcom od ustavičného čvirikania. Však vieš, že eklezia precedit vo všetkom, nielen kde sa jie, pije a žobre, ale zvlášte kde sa nadáva a s hubou laxiruje, tam je víťazov mnoho.

Illeték egyenérték nech si každý dedič sám zaplatí. Toto je môj političný testament.

BESEDNICA.

Cti otca svojho i matku svoju.

(Pokračovanie.)

Čas míňal sa. Desaf ráz sožalo sa zbožie, práve toľko ráz predal starý Kyjak úrodu, aby na vnuka trovil mohol. Za desať rokov hodný šuhaj zostal z neho. Sestra jeho Julka dávno sa vydala, ba už aj krstiny boly.

Výučba veľa stála. Úroda starého otca nesiahala, lebo aj on musel žiť so starkou; potom porcie, háby a iné tiež stálo peniaze. Lenže peniaze neboly vždy po ruke. Keď nebolo, požičal žid na grunty a na dom. To veľmi znepokojovalo starého človeka. Vedel, že ak to tak pojde, za krátky čas na vnivoč výjde, ba aj vankús mu predajú zpod hlavy. Bolelo ho, že syn tak ľahostajne chová sa oproti Jankovi, a že ani s krajciarom nechce prispeť k výdavkom. Keď ale nato myslel, akého človeka by vychoval on z Janka, zaraz Otčenáš sa pomodlil, aby mu Boh hriechy odpustil preto, že také volačo opovážil si myslieť. Aký šumný mladík zostal z Janka. Radosť našho pozreť. Nie len peknej postavy bol, ale múdry, vlúdny a bohobojný. To mu z očí vyzeralo. Každé slovo a každý pohyb jeho to prezradzoval, že nedral nadarmo prah školy. Maliarom bol. Schopnosť a vedu jeho každý obdivoval, kto len potyk mal s ním. A veru s veľkými pánni

mal zapodievanie. Obrazy jeho obdivovali, lebo koho odmaľoval, vyzeral ako živý. S tým nebol spokojný, čo sa v Budapešti učil. Na tom rozmýšľal, ako by sa dostať do cudzej zeme, aby v maliarstve zdokonáľil sa mohol. Hotový bol každú minútu odísť, lenže nemal peňazí. Práve v týchto myšlienkach bol pohrúžený, keď gróf Melčický vkročil do izby. Znal Janka, a dozvedel sa, že do cudzozemska sa chystá.

Po malom úvode takto prehovoril gróf:

— Počul som o vašom pláne, to som si myslel, že k tým dvesto zlatým, ktoré od otca ročíte dostávate, ja tiež toľko pridám. Chudobný človek aj v cudzozemsku využije zo štyrysto zlatých. Myslím prijmete pomoc od mňa. Choďte. Zdokonáľte sa. Učte sa ďalej, ako aj iní umelci.

— Nevie, čomu mám ďakovať to veľké šťastie, ktoré ma dosiahlo. S večitou vďakou som zaviazaný vám osvietený pane. Budem sa usilovať hodným byť vašej stredosti.

Gróf zaraz doručil peniaze Jankovi, a naložil mu, aby čím skôr odcestoval.

Jankovi hlava točila sa od radosti. Nie tak peniazom sa tešil, ale to povedomie rozpaľovalo srdce jeho, že cieľ, po ktorom tak túžil, dosiahne. Prišlo mu na um, že s jeho slávou a umelectvom akú radosť spôsobí rodičom, ktorí toľko obetovali preňho. Ako dobrý syn, vedel to, že lásku rodičovskú nie je možné peniazmi zaplatiť.

Keď k sebe prišiel z rozčulenia, zazrel pred sebou listonoša. Otec mu písal. Rýchle otvoril list a čítal:

Milý synu!

Jednúc i tak musíš sa dozvedieť, preto dávam ti na vedomie, že viac peňazí nemôžem ti poslať. A aby si pravdu vedel, za povinnosť si držím povedať ti, že nie ja, ale starý otec trovil na teba. Ten ale skrže to všetko utratil, čo len mal. To len nežiadaš, aby aj ja tak pochodil. Rob čo chceš, ja ti neviem dať inakšej rady. Mal si doma zostať pri pluhu. *Tvoj otec.*

List docela Janka zronil. Izba sa točila s ním, a tak sa musel stola chytiť, aby nepadol. Nechcel veriť očiam. Znovu a znovu čítal netrebné písmo otca, ale vždy ten istý smutný obsah. Tajomstvo, ktoré mu otec zradil, tak sa dotklo srdca jeho, ako čo by nôž bol doňho vrazil. Teda starý otec doniesol preňho lak veľkú obeť? A teraz žobrákom zostal. Potom, on v tom bol, že otec preukazuje lásku k nemu. On ho dal učiť, a tu hľa vysvitlo, že otec jeho proti tomu bol, aby on učeným človekom zostal. Ako sa sklamal. Keby to bol vedel, veru žeby nebol prijal od starého otca tak veľkú obeť. Ozaj, by bol pri pluhu zostal, ako to jeho otec mienil. Ale čo si počne teraz? Povinnosťou jeho je nazpät vrátiť starému otcovi, čo od neho dostal. Svedomie mu nedovolí, aby úbohí starí rodičia po zbraní chodili. Dobré vedel, že u otca veľmi biedny život by mali. Peniaze, ktoré od grófa dostal, nemôže starým rodičom dať, to by bol klam. Veru s dvoma rukami si musel hlavu chytiť, aby sa neroztrhla od traplivých myšlienok.

— Domov musím ísť — hovorí konečne. — Ale najprv s grófom musím sa vyprávať.

Hneď šiel. Keď bol v predsieni, a zazrel v zrkadle bľadú, smutnú tvár svoju, nalakal sa. Srdce ešte nespokojnejšie mu bilo. Celý bol zmätený, keď pred grófom zastal.

— Osvietený pane! Srdečne ďakujem vám za priateľskú lásku, ktorú proti mne s tým ste ráčili preukázať, že s peňažitou podporou ste mi prispeli k pomoci. Prosím, odpusťte, že peniaze musím vám návrátiť. Jedna nečakaná udalosť ma núti k tomu. Tá stroskotala všetky nádeje moje.

— Čo sa stalo, povedzte?

— Odpusťte, že nedám odpovede. Časom dozviete sa všetko, a vtedy uznáte, že tak som učinil, ako sa na poriadneho človeka patrí. Pán Boh nech vás požehná. — Položil peniaze na stolik a potom odišiel so slzavými očima.

Gróf nemožol pochopiť, čo sa stalo. Poznal Janka ako rovného srdca človeka. V jednej dedine bývali. Veľmi ho zaujímal mladý človek, hoc zo sedliackeho rodu pochádzal. Gróf ho vážil ako umeleca a statočného človeka. Nemilo bol teda prekvapený, keď dozvedel sa o jeho rozhodnutí. Už aj na to myslel, či ho snáď neobrazil s tým, že peňažitú podporu mu ponúkol. Ale darmo hľadal príčinu. Konečne zacengal na sluhu.

— Peter, rob poriadky, ideme domov do Blažovej.

Gróf skutočne odcestoval. Na ceste rozmýšľal, ako by sa mohol dozvedieť, čo sa asi stalo s Jankom. A čoby čo bolo, dá mu spôsob k tomu, aby sa v maliarstve zdokonáľil. Rád mal toho mladého človeka, a potom hrdý bol ešte aj na to, že v jeho dedine nachádza sa taký umelec.

Prijdúc domov, odkázal pre pána farára. Vyrozprával mu, čo vykonal Janko, syn Štefana Kyjaka. Požiadal tedy pána farára, aby hľadel dozvedieť sa, čo sa stalo u Kyjakov.

Pán farár onedlho navštívil Kyjakovu rodinu. Práve všetci boli pohromade. Starí, pokiaľ o všetko prišli, tu sa utiahli. Horký bol síce chlebič, ktorý u syna jedli, ale čože mali robiť? Prežreť museli trpkosti.

— Povedzte mi, čo ste to urobili s vašim synom Jankom? — pýtal sa pán farár mladšieho Kyjaka.

Ten vededel, čo má odpovedať

— Ja neviem. Ja som mu nič neurobil — hovorí nevrle.

— Povedzte pravdu, lebo neverím, žeby Janko dobrovoľne šiel do záhuby. Pán gróf dal mu peniaze, aby odcestoval do cudzozemska zdokonáľil sa v maliarstve. Syn váš s radosťou prijal pomoc, o krátky čas však nazpät mu ich dal, hovoriac, že pre istú udalosť zriecť sa musí cesty, na ktorú s toľkou radosťou sa chystal. Teda stať sa muselo voľačo. Nepísali ste mu snáď dačo neprijemného?

— Otec mu písal dačo — ozval sa starý Kyjak.

— Áno, písal som mu. A čoby mu nepísal, však je môj. Lenže v tom liste nič zlého nebolo. Odpísal som mu, že starý otec celý majetok strovil naňho, tak, že teraz ja ho musím vydržiavať. Aby aj ja tak nepochodil, odpísal

som mu, že odo mňa krajiara nedostane — povedal necitlivý otec surovo.

— Tak tedy? — jal sa slova pán farár. — Doteraz syn váš vám ďakoval za každý groš, čo dostal. Vy ste prijali vďaku jeho, teraz ale, keď starí vytrvili sa, ani myslieť nechcete naňho. Chudák Janko! Jako krvácalo srdce jeho, keď sa dozvedel, akého otca má. To je láska otcovská!

— Ja nedbám, nech sa robí čo chce — odpovedal otec — Prečo trvili naňho starí? Nekázal som im. Není to veľká farcha, že vydržiavať ich musím? Mali veru pekný majetok, prečo si ho nešanovali? Či aj ja mám tak pochodiť?

— Nebojíte sa Pána Boha? Máte vy sedomie? Taktó zachodili s vami vaši rodičia? Haňbíte sa! Boh trestaf vás bude! Teda nielen syna, ale aj rodičov nenávidíte! Môžem vám povedať, že obanujete slová a skutok váš — povedal pán farár; vzal klobúk a šiel rovno ku grófovi.

(Dokončenie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Dedič nemeckého trónu sa žení. Z Berlína oznamujú: V tunajších dvorných kruhoch koluje chýr, že princ Fridrich Vilhelm, najstarší syn cisára Vilhelma II. onedlho zaslúbi sa s kňažnou Alice-ou Albany, s vnučkou anglického kráľa Edvarda VII. Sobáš odbývať sa má na narodeniny princa Fridricha Vilhelma: dňa 6. mája.

Vyznačenie bývalého redaktora «Kreštana». Dobre zaslúžené vyznačenie dostalo sa veľkomožnému pánu *Františovi Bleszkány*, kaplánovi jozefovskej farnosti v Budapešti. Jeho Svätosť, Pápež Lev XIII. ráčil ho povýšiť na hodnosť *tajného pápežského dvorného kaplána*. Medzi premnohými ctiteľmi vyznačeného pána menovaného nastala veľká radosť, zvlášte ale medzi slovenskými katolikmi peštianskými. Veľk. p. Bleszkány bol prvým redaktorom nášho «Kreštana», a s tým je veľa povedané. Veď v takých krutých časoch kliesniť cestu novému slovenskému týždenníku značilo tolko, ako vystaviť sa nesčíselným posmechom, posudzovaniam, áno i prenasledovaniam. Lež jeho bystrým vtypom a nezlomnou vytralosťou slávne prekonal všetky proti nemu namierené útoky a zanechal tým činom slovenskému obe-

censtvu kresfanskému pamiatku takú, akej sotva kto iný. Aj ináč je však veľazaslúžilý. Okrem viacerých knih modlitebných napísal aj jednu vzáctnu knihu po latinský, pod nápisom: «De re nummaria Romanorum», ktoré dielo i rada vysokých škôl peštianských schválila. Je znalcom a to dokonalým, viacero európskych jazykov: tak francúzskeho, ruského, talianskeho, nemeckého, slovenského a maďarského, krome latinského. — Ako prvý redaktor «Kreštana» prežil viacero tlačových pravôt.

My z celého úprimného srdca svojho blahoželáme mu k tomuto vyznačeniu: Boh ho živ na mnohé a mnohé letá!

Príkladné podžupanské nariadenie vydal podžupan stolice — báč-bodrogskej Julius Karácson. Naložil predstavenstvám obecným, aby v nedele a v dni sviatočné nepredvolávaly ľudí. Také nariadenie zišlo by sa menovite v tých stoliciach, kde sú notármi takí kazári, ktorí radi predvolávajú stránky kresfanske práve v dni nedeľné a sviatočné.

Stávká v prospech chudoby. Istá uhorská magnátka stavila sa s viedeňšým bar. Rothschildom, že behom polroka sossbiera jeden million upotrebených lístkov, ktoré oprávňovali jachať po elektrickej železnici. Stávká zneje na 50 000 korún. Keď dáma do dňa 1. mája sossbiera million takých lístkov, Rothschild zaplatí 50.000 korún, a pripadne z nich polovica chudobe peštubudinskej, druhá polovica chudobe viedeňskej. Keď dáma prehrá stávkú, vtedy všetkých 50.000 korún pripadne chudobe viedeňskej. Dáma pilne sbiera a pomáhajú jej všetky peštubudinske kassína. mládež hlavného mesta uzavrela však, že bude sa vozíť len po elektrickej železnici, kým nebude million lístkov nasbierané. Tým spôsobom chcú zachrániť polovicu stávky pre chudobných peštubudinských. Stávká povstala z toho, že dáma zvelebovala elektrickú železnicu, ako výtečný premávkový prostriedok pre všetky stavy ľudskej spoločnosti, Rothschild však odporoval tomu, tvrdiac, že elektrickú upotrebujú len tí, ktorí sú na ňu odkázani.

Chytený zlodej. Toho zlodeja, ktorý nedávno na kešmárskom štacione vo Spiši z poštovného voza 4020 korún bol ukradol, už chytili, a to je 17-ročný mládenec Desider Takács. Ešte vyše 2000 korún našli pri ňom, ostatné premárnil. Nešťastlivý mládenec už aj predtým okradol poštu. Teraz už v levočskom árešte sedí a má času o piatom božskom príkazu rozmýšľať: «nepokradneš!»

Strašnú samovraždu spáchala 22-ročná slúžka Nasika Olejko vo Lvove. Obliala sa petroleum, zapálila poliate šaty a v plameňoch zrútila sa s obloka na dvor.

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **«Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho farchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33 $\frac{1}{2}$, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4 $\frac{1}{2}$ %-tové požičky bez všet- kého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Svätý Augustin.

DOPISY.

Pudmerice (prešp. stol.).

Dôstojný Pán Redaktor!

Ráďte byť tak láskavy, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kreštane» uverejniť.

Vianoce sú z pomedzi tých troch brilliantov, ktoré tvoria korunu umelecky spleteného venca cirkevných slávností, najlesklejším brilliantom. Tento čarokrásny brilliant hádže svoje okuzlujúce svetlo na všetky strany a láka k sebe nielen pestrobarevné spevavé, užitočné vtáctvo, ale aj pošmúrne, samotárske sovy, kuvikov, nepotierov atď. Čili Vianoce oslavujú, zväčša nielen nábožní, pravoveriaci kresťania, ale aj moderní rozumomerci, liberáli, slobodomurári atď. Dobre teda napísal ktorýsi svätý otec cirkevný, že radosť narodenia Kristovho je tak veľká a všeobecná, že sa z nej nikto nevytvára. Spravodlivý, hriešnik, pohan, všetci nech sa jednako tešia a radujú.

Slávnosť vianočnú mohli by sme zkrátka slávnosťou štedroty a darov pomenovať. Cirkev svätá spieva v ten deň: «Dnes učinené sú nebesá mädotekúcimi pre celý svet». A ľudia (zvlášte tí vyššieho stavu) dávajú si jeden druhému rozličné dary, takzvané kriskindle. Aj my Pudmeričania dostali sme na tieto Vianoce pekný kriskindel od našich duchovných otcov. Spravili nám totižto divadlo čili vianočnú pastiersku hru k oslaveniu narodenia Ježiša Krista a k duševnému vzdelaniu, sošľachteniu nášmu. Tieto divadelné hry sa už od troch rokov prevádzajú u nás, a predsa sú nám vždy milé a vzáctne; preto ich teraz s povďačnosťou vianočným darom, kriskindlom, menujeme.

Toto roku predstavovala sa nám «Vianočná pasterka hra Erdősi-Morávková». Jednoduchý pastiersky život nábožných pastierov betlehemských predstavili nám naši, už vyprobovaní herci pochválne a zručne, asíce:

1. Albert Popovič (zvestovateľ) s prirodzenou vášnosťou zvestoval hru, predstavil obecenstvu osoby, ktoré sa v hre zúčastnili.

2. Štefan Rajšlík (Sámuel, starý pastier) prirodzene napodobnil reč i pohyby 72-rečného gazdu pastierov. Cituplne prednášal privítanie novonarodeného Vykupiteľa a vylieval prosby za vyliedenie na rozume chybného svojho syna Sámeho.

3. Lenhard Belavý (Nádor, starý sluha Sámuelov) tiež veľmi dobre predstavil starého verného sluhu Sámuelovho.

4. Ján Šlachta a Vilhelm Križan (Jakub a Benjámín, valasi) veľmi zručne hrali úlohu svoju.

5. Alojz Michalek (Sámi, sprostý syn Sámuelov) výborne napodobnil sprostosť a potom pri jaslách Spasiteľových s citom predstavil zázračné uzdravenie syna Sámuelovho.

6. Ján Kovačovič (farizej) jako prv, tak i teraz ukázal svoju zručnosť v napodobnení žida, neverca. Svojím

prirodzene židovským jachtaním a posuňkami do veselého smiehu priviedol celú spoločnosť.

7. Mária Oscitý (panna Maria), Jozef Tešovič (svätý Jozef), potom Antónia Polák, Maria Vavrovič, Maria Danikel, Anna Bednárík, Terezia Rašlík, Františka Majdán, Emília Kovačovič a Mária Popovič (anjeli) tiež pekne konalu svoju úlohu.

Hra táto predniesla sa päťkrát, a vzdor špatnému počasiu, jaké sme toho roku cez celý čas vianočný mali, boli predsa miestnosti kat. kruhu, kde sa hra prednášala, celkom preplnené obecenstvom. — To hľa náš život, náš duševný pôžitok, za ktorý tu srdečné vďaky vzdávame usporiadateľom hry, totižto: dp. farárovi J. Jankovič, vp. A. Brázda kaplánovi, p. J. Toller organistovi a p. J. Kuba kassirovi za ich horlivosť. Naším hercom ale, jako tiež i speváckemu sporu, za ich účinkovanie privolávame: na zdar!

Zatváram tento dopis v nálade krásnym spevom anjelov vzbudenej. Zvlášte dotknul sa hravých strún srdca nášho krásny spev: «Ježišku maličký, chválime Ťa vždycky!» ... Tie výrazuplné slová: «chválime Ťa vždycky» sprevádzané utešenou pastorálnou melodiou, hlboko sa nám do srdca vrezaly, poklopaly tie najhlavnejšie struny srdca nášho. — «Chválime Ťa vždycky!» šepotaly naše ústa so sborom anjelov. Z milosti Tvojej vždycky, t. j. každoročne — dľa našich chatrných síl — Ťa chválime; narodenie Tvoje so živým predstavením toho závažného dejú oslavujeme, seba sošľachťujeme; zlé spoločnosti, hriešne kratochvíle zanechdávame. Ó, koľkí bratia kresťania okolo nás spia, leňošia! Ó, bár by aj tí chválili Ťa vždycky! No, vlastne pre týchto opísali sme tuná náš duševný pôžitok. A žeby už aj oni raz zo sna povstali, privolávame im tuto s básnikom:

«Pracuj každý s chuťou usilovnou
na národu roli dedičnej.
cesty môžu byť vše rozličné.
Len chuť, vôľu majme všetci stejnú.»

Pudmeričan.

Drobničky z púchovsko-illavskej voľby.

Do Púchova na vyznačené miesto voľby prijdúc pán barón Ivor Kaas, aby programnú reč povedal, jako všade, aj tu krome ľudákov mnoho liberálov sa dostavilo. Vyššie menovaný pán barón keď započal reč držať, veľmi mnoho bolo aj liberálov, ktorým ľúbila sa reč, ale hlasite ju predsa neodobrili; ľudáci však oduševnene vyvolávali na slávu osvietenému barónovi. Medzi množstvom toho ľudu stála jedna veľkomožná panička, že vraj jakási rodina nebohého ablegáta Kubínyiho, a koľkoráz ľudáci vyvolávali «éljen», ona vždy odpovedala na baróna Kaasa «zdochni! zdochni!» Ale za čo zaslúži si táto pani «veľkomožná» tento titul? Asnád pre tú vzdelanosť nesmiernú, ktorou prezradila svoj móres?

Keď v Illave maďarskú reč pána baróna Kaasa pán veľkomožný Zmeškal, ľudový ablegát po slovensky ľudu vysvetľoval a rozoberal program ľudovej strany, berúc

zo života príklady, a s týmto presvedčoval ľud, i ukázal nezmeniteľnú pravdu ľudovej strany tak, že ľud za všeobecne obľúbeného veľkomožného pána ablegáta Zmeškala bol hotový i život svoj položil, vtedy Anton Ferényi, trenčiansko-tepliansky matrikár v prvých radoch stál a videlo sa na ňom, že očima a ušima sa usiluje naučiť od Zmeškala spôsob rečenia, aby sa vedel i on zblížiť ku srdcu ľudu. Že koľko sa naučil, to v nasledujúcu nedeľu držanej svojej reči ukázal, v ktorej jedinú a samospasiteľnú cirkev svätú, na ktorej prsách on je tiež chovaný, napadnul, a jej predstavených, našich veľactených duchovných tupil natoľko, že i mnoho pánov liberálov zunovalo obsah jeho blabotania, a odišli. Ani pán Šipeky sa mu za to nepoďakoval, vidiac jaké drevo položil Ferényi na oheň! Aj to lhal pred ľuďom tento vyššie spomenutý matrikár, že on tiež «kňaz» bol! Radi by sme vedeli, že *kto ho vysvätil?* To vieme, že nitrianskeho piaristického rádu bohoslovcom bol, a tedy len toľko z bohoslovia sa naučil, že ptaristický klérík za «kňaza» sa drží? Doista aj preto zhodil reverendu, že sa nič nemohol naučiť.

Pri Ferényiho blabotaniu bola, dľa šiat súdiac, aj jedna «pani!», ktorá vždy tleskala a od radosti plesala. Nech ráči veriť hlbokoctená panička, že jej šaty nedajú jej vzdelanosti, čo však zo skúsenosti svojej aj sama vie a cítiť môže nieraz.

Neohrozený ľudák.

Listy zo žabokreckého okresu.

Sotva sa tá smutná novina rozniesla po žabokreckom okrese, že dr. Franc Major umrel, už z celého okresu toľko listov sme dostali, že pri najlepšej vôli nie sme dostatoční tiež uverejniť, a preto pre nedostatok miesta aspoň niektoré uverejníme.

Chynorany, 9. januára.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

V našej obci, ba aj v celom okolí občania o ničom teraz nerozprávajú, iba o našom zomrelom Majorovi. Jeho smrť je veľká ztrata pre drahú vlasť našu, ale ešte väčšia pre náš volebný okres. Ktože by si to bol pomyslel takto rok, že ten zdravý, krásny, mladý muž, ani roka nedožije po svojej voľbe? Ale už je darmo, proti Božskému riadeniu nič nemôžeme! On je v nebi, tam bude naším prímluvníkom u Boha všemohúceho, tam nám vyprosí milosti, sily, aby v nastávajúcom boji sme zase tak zvíťazili, jako aj pri predošlých dvoch voľbách. Žo boj zas krutý bude za mandát v našom okrese, kto by o tom pochyboval? Budú nám na krky ehodiť všelijaké mátohy, aby nám cez rozum prešli, aby sme im na lep sadli. Avšak ja silne verím, že naša obec jako silný múr od jedného až do ostatného všetci budeme zase neohrozené stáť pri kandidátovi ľudovej strany. Kadekoľvek ideme po našej stolici, a keď sa nás spýtajú: odkiaľ ste, a my im odpovíme, že z Chynorian, všade hneď dostaneme za odpoveď: «ahá, to je tá šťastlivá obec, kde ani žida, ani liberála neni!» Ale je aj tak! Nuž takéto svedoctvo či to

neni chvála pre nás? Zaiste! Nože teda moji drahí rodáci, držme spolu aj na budúce, nech neni medzi nami a na budúce ani chýru o liberálovi; však vidíme, že liberálstvo kde priviedlo našu nešťastnú krajinu. A keby sme toto židovské liberálstvo naším vôtumom podporovali, nuž korbáč by sme len na seba pletli. Je síce pravda, že pre naše politické ľudové presvedčenie aj prenasledovanie sme trpeli. Dobré sa ešte rozpamätáme, keď pre nič za nič v mesiaci auguste náš slúžny v tie najväčšie poľné roboty nás do kancelárie zavolať, a preto, že sme niektorí na domoch nemali rebríkov tak položených, jako si to žiadal, vyše 70 nás po 4 koruny pokutoval. Ba niektorých len preto, že ponížene proti tomuto pokračovaniu sa oslovili, ešte po 10 korún hodil na nich. Nuž za toto pokračovanie máme včul pánu slúžnemu tak sa odmeniť, žeby sme s ním, t. j. so židmi hlasovali? Nikdy! My sme kresťania katolíci, my naše presvedčenie nepredáme, my aj na budúce chceme byť to *zrelé jadro* tej strany kresťanskej, ktorá má na zástave napísané: nech žije kresťanstvo, a preč židovské liberálstvo! *Jeden občan.*

Nedašovce, 11. jan.

Veľactený Pán Redaktor!

Na a obec je tak oddialená od sveta, že snád v okrese najneskoršie sme sa dozvedeli o smrti nášho dobrého ablegáta. Koľko bojovania bolo potrebné, aby tam v krajskom dome naše sväté práva zastával, a už je u Boha. My sme tá obec v okrese, ktorí sme ostatní boli citovaní pred kráľovský súd do Nitri pre voľbu zomrelého p. Majora. Našli sa v našej obci niektorí, ktorí nás falošne obžalovali, ako by sme sa druhým boli vyhrážali. Všetelijaké vyšetrovania držal s nami žabokrecký slúžny, a nitrianska kráľovská sedria vydala nám svedoctvo, že sme nevinní! To preháňanie sem a tam sme s pomocou Božou pretrpeii. Včul zase budeme mať príležitosť vydať svedoctvo o sebe, že za koho stojíme, že s kým držíme, či s kresťanstvom, alebo či s tým židovským liberálstvom? Keď vodcovia liberálni chcjú sebe ľud získať, nech ho netrápia, nesuzujú! Len vtedy nás poznajú, keď je voľba, a keď je po voľbe ani nás neobozrú, trebárs by sme boli aj so židmi držali. Nuž na takéto spôsob nás neprilákajú nikdy! Vlani pred voľbou p. Majora svolali nás, že nám školu vstavia, a jakýsi panáčik aj s colštokom po zemi meral, že jak dlhá a široká bude, že len aby sme na liberála hlasovali, že školu istotne dostaneme. Rok sa minul a školy nikde nič! Nuž neni to komédia? Boli medzi nami aj niektorí liberáli, že jejich svedomie na to čo hovorilo, to neviem, ale to viem, že z toho, že pri voľbe so židovskými liberálmi držali, žiadneho osohu nemali. Je to smutno, že z nás ľudákov niektorých povynechávali z popisu voličov, že vraj nie sme «uhorskí občania!» A čo sme? Či neplatíme porciu a ostatné farchy občianske neznášame? Žida sa nepýtajú, že či jeho otec sa tu narodil, alebo či z Poľska s pinklom prišiel, ale kresťan-katolík, to je celkom iné! No, nič to, bárs nás je menej, preto my len ľudovej strany sa držať budeme, hotoví sme za ňu žiť, trpeť, ba aj umreť.

Ľudák.

Skačany, 9. jan.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Slávna Redakcia!

Myslím, že tento môj dopis uznáte za súci do nášho milého «Kreštana» a ho uverejníte. I ja i ctení čitateľa «Kreštana» budeme Vám za to povďační.

Nemám slov, s ktorými bych ja môj, tak aj ostatných mojich spoluobčanov, žiaľ a zármutok vysloviť mohol, nad smrťou toho najspravodlivejšieho muža pána Majora. Nijako nám to do hlavy nejde, že tak mladý a zdravý muž za tak krátky čas sa odobrať mohol. Bol to zriedkavý, jaký sa veľu málo marodí. Známe je nám jeho účinkovanie jako na sneme, tak aj na poli lekárskom. Kolki sa len nachádzajú na našom okolí, ktorí jedine len jemu ďakujú, že sú zdraví, lebo im trafil na liek. Iným pomohol, a sebe nevedel pomôcť! Prečo? To sa nepýtajme, to len sám Boh najlepšie vie, a preto že sme ho ztratili, nereptajme proti Bohu. On si ho vzal k sebe. Smrť jeho je najväčšia ztrata nadovšetko pre náš žabokrecký okres. My skrze jeho smrť zase sme v boji s tými našimi najväčšími nepriateľmi. A či vieš, drahý čitateľu, že ktorí sú to tí naši najväčší nepriatelia? Nuž kto iní, jako tí židovskí liberáli. Počujeme po celom okrese, že voličia ľudovej strany aké všelijaké prenasledovanie museli podstúpiť preto, že sme tak neohrozene hlasovali pri voľbe na toho muža, ktorého celá krajina tak žalostne oplakáva. Ale to môžem povedať, že v celom žabokreckom okrese není ani jednej obce, ktorá by pre svoju odanosť za ľudovú stranu tolko bola podstúpila, jako my úbohí Skačanci. Húfom nás honili do Žabokriek, do Tópolčian a do Nitri. Boli z nás mnohí žalárovani, peňazite pokutovani, zaiste v tom domnení, že nás naklonia, alebo zlomia. Ale nádej jejích je marná. My Skačanci sme tí istí, ktorí sme boli pri voľbe pána Rakovszkého alebo pána Majora, t. j. neohrození ľudáci. Čo by aj svet o nás povedal, keby sme odstúpili od nášeho presvedčenia, ktoré je hotové za našu svätú kresťanskú katolícku vieru i tú najväčšiu obeť priniesť! Nie, není tej pokuty, ktorá by nás od ľudovej strany odtrhla, lebo veď dobre vieme, že ľudová strana bojuje za nás, aby nás z pazúrov liberálnych vyslobodila, tedy aj my musíme telom a dušou za ňu bojovať. Boli niektorí, ktorým to trpkó padlo, keď museli pokuty platiť a v žalári sedieť. No, ale nič to. Veľu nech sa nám na oči neukazujú tí židovskí liberáli s tým cieľom, aby nás k sebe pritiahli. Keby sme veľu s liberálmi držali, len preto, že nás prenasledovali, či by nás nevysmial celý svet? Zaiste! A čo by nám naše svedomie povedalo? Výčitky by nám robilo ustavične, že sme pravdu zapreli, jako Judáš zapredal Krista! Či jesto jeden Skačanec, Návojovčan alebo Hradišfan, ktorý by od svojho svätého presvedčenia odstúpil? Nie! *Takého Judáša není medzi nami.* Daj Boh, aby tak bolo! Až príde kandidát ľudovej strany nás navštíví, toho slávnostne privítame, jako sme my to už navykli. Až sa ale aj židovsko-liberálni kandidát ukáže, schováme sa do našich pribytkov, aby nás snád zlý duch do pokušenia neuviedol.

Volič.

Veľké Bielice, 10. jan.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľavážený Pán Redaktor!

Nad veľkou ztratou pána Majora, ablegáta, aj my Bielčania veľký žiaľ a zármutok sme cítili. Jako by aj nie, veď my sme boli tak šťastliví, že p. Major vo svojom živote v okrese tomto v našej obci bol ostatný raz, asice vtedy, keď sa u nás chrám Boží posviacal. Vtedy radosť ho bolo vidieť v jeho uhorskom parádnom obleku. A tá bystrá tvár a krásna jeho postava teraz už v hrobe spočíva! Tak sa zdalo, že aj naši liberáli ľútosť mali nad ním. Ale ja sa bojím, že to byly len také krokodilske slzy. Ja poznám našich bielických liberálov. Inde kresťanskokatolícki voličia všade s kresťanmi držia, len tu sú niektorí, čo za židovských liberálov sú oddaní. A aby staťočných bielických ľudákov neupodozrievali naši súseďni občania, jako by aj oni so židmi držali, za potrebné teda držím tu ich spomenúť, aby celý svet poznal, že ktorí sú to tí židovskí patróni. Pri Majorovej voľbe boli nasledujúci liberáli: Jozef Gergely (čo z Brodian pochádza), Ďuro Benuška alebo Valé, Michal Michalec, Adam Dvoně, Štefan Ján. Potom 70-ročný starý Michal Okkel a Imro Okkel. No a Valent Kováč kde by inde mohol byť, jako medzi židmi a liberálmi. Máme ešte jedneho liberálneho občana, ktorý každú chvíľu mal inú zástavu na dome vyloženú. Občania bielickí uhádnite, ktorí to bol?

Neohrozene pri ľudovej strane stáli: Štefan Pecho, Anton Pecho, Jozef Olach, Ján Olach, Štefan Olach, Michal Olach, Ján Jagyugya, Michal Benuška podrychtár, Anton Michalec, Ján Dvoně brat liberálneho rychtára, Štefan Dvoně horný a Ján Balazovič. Dal by Boh, aby tí židovsko-liberálni roľníci do seba vstúpili. Po voľbe vám odpíšem pán redaktor, že ktorí budú veľu pri voľbe držať s kresťanmi, a ktorí zase so židmi, až ich svet pozná.

Jeden roľník.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

Vp. A. Rojko. Prosíme o trepezlivosť. Všetko pravidelne vybavíme Vám. Článok doposlaný nateraz pre žabokreckú voľbu nemohli sme dať pod tlač.

J. S. Košice. Za priateľské riadky srdečná Vám vďaka! Jestli len bude možné, článok Váš dame i do «Posla» ale sotva to pojde, bo máme preň článkov dobrých až nazbyt. Uvidíme, zdáľiz katolícki študujúci budú sa hlásiť odobierať ho po 60 kr.? Šáriš a Zemplín tiež majú tú istú výhodu, mali by len tak chvátať novinky tie, bo tak lacných ešte nikdy nemali.

B. M. Veľká Lehota. Pekný je ten váš dopis. Ale vidíte že sme už štyri dopisy uverejnili z vášho okresu. Priliš sa ale predsa nestrachujte. S barónom Kaasom nebudú si smieť zahrávať liberáli, to vám istotou tvrdiť môžeme. Dopis budúce.

Priateľ ľudu z B. Dobre je opísať prechmaty úradov, ale potrebné je, aby sa také veci aj úplnou istotou dokázali daly, keď by bola z toho tlačová pravota.

T. F. Šaštin. Vaša záležitosť je na toľko zamotaná, že tu Vám rady dať nemôžeme, a neveríme, že by vám aj fiškál vedel pomôcť, pretože testament nebohej je platný — ten sa hýbať nedá, a mesto zas má právo len od otca žiadať svoje trovy, bárs dľa pravdy by ste ich aj nemal znášať. Dopis uverejniť nemôžeme. Vy urážate toho i toho v ňom, a to sa nesmie nikdy, a keby ste mali aj takú, jako je slnko čistú pravdu. Hľadajte si svedomitého pravotára, alebo ak by ste mali tu v Pešti dačo do činenia, by sme Vás zaviedli na miesto také, kde Vám pravdu povedia.

V. M. Hradišt. Taký čitací spolok, ktorý vám učiteľ cheú založiť, a do ktorého minister má poslať «všeliaké spisy» nehodí sa pre katolíkov, lebo taký spolok dľa nariadenia toho ministra nesmie byť ani katolícky ani židovský ale len taký bez viery. Ani križ alebo obraz svätý, ani nič nábožného by v ňom nesmeli byť. Nech Vám ten pán učiteľ založí katolícky kruh a spisy spoločnou silou kúpíte si i sami. Takého ale ministrovho spolku beznáboženského vám nerad me.

Neohrozený ľudák. Vďaka za tie obrázky z púchovskej voľby. Ako vidíte, upotrebuje ich.

M. M. Ilava. Majte pozhovenia. Snád v čísle budúcom. Ale také veci nepekne mali by ste predniesť aj svojemu ablegátovi liberálnemu; on iste by nič nespravil za vás.

M. P. K. Prečítajte si predposlednie číslo «Kreššana», tam najdete dobrú radu o voľbe obecného úradu. «Posla» Vám hneď pošleme — ač sme predplatok ešte neobdržali z pošty, a tak sa to aj s mnohými inými stalo — ale zato všetci dostanú čísla ako patrí, kadeňahle nám poštovní úrad vydá všetky zásielky.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreššana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Tridsať-ročné jubileum farárskeho úradovania velebného pátra Zaoska. 40 str. Cena 25 kr. Čistý výnos na rovnianský kostol. Dostať: Knihtlačiareň Jula Zhorellu (vo Veľkých Topolčanoch) Nagy-Tapolcsány, alebo u pôvodcu: vp. Ľudevít Gáspár, farár, Dlhépole (trenčianska stolica.)

Náš premilý Zaosek je v tejto podarenej práci svojej celý rozjarený: čo veta, to žart a posmech. Veľmi vrele odporúčame dielo toto každému, zvlášte ale velebnému duchovenstvu.

Zábavné a poučné knižky sú tie najlepšie a najlacnejšie knižky, ktoré sa kedy pre slovenský ľud písaly

a tlačily. Každá knižka je na 160 strán hrubá a obsahuje mnoho zábavných povestí, rozprávok, básní, pesničiek, ňartov a poučných článkov o hospodárstve, priemysle, o zákonoch, o domácnosti atd. V knižkách sú i obrázky. Tieto knižky vychodia štyri rázy do roka, a síce v novembri, decembri, februári a marei po jednej. Na všetky štyri knižky môžete sa odrazu predplatiť tak, keď pošlete 1 korunu na adresu: Administrácia «Ľudových Novín» v Turčianskom Sv. Martine (Turócz Szt. Márton). Kto sossiera 10 predplatiteľov a do 1-ho januára 1903, pošle ich adresy i s predplatkami na horeudatú adresu, ten dostane zadarmo všetky štyri knižky!

Dom na predaj.

František Štrba v Šurovcách Prešporská stol. (Nagy-Súr, Pozsonym.) idúc do Ameriky, odpredať chce dom číslo 43, šindlom krytý s jatkou, ladovňou i s bitúnikom v cene 3 tisíc korún. Pri dome je i humno asi 500 □ siah. Ostatné listovne najlepšie osobne možno sa dozvedeť.

Prenajma mlynov.

V pánstve grófa Rudolfa Choteka
v Dolnej Krupěj pri Trnave, (stolica prišporská)

davajú sa do prenájmu 2 mlyny a síce:

Od 1-ho januára 1903-ho roku tak zvaný «Dolný mlyn» na dve zloženia blízko majera «Podhaj» vzdalený od obce dolno-krupanskej asi 15 minút. K tomuto mlynu prináleží jedna veľká zahrada, pod 1 hon a 280 □ siah lú a, 8½ honov pri mlyne ležiacich rôl.

Od 1 júla 1903-ho mlyn na dvoje slozenie v prostriedku obce ležiaci. Ku mlynu tomuto patrí veľká ovocná zahrada a 1½ hona obsiata rola.

Prýhlyasy nech sa pošlú na centrálnu kancelariu grófa Rudolfa Choteka do Wiedne, IX. B., Wehringerstrasse čis. 28.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco zamene- nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradiá. **Benedikt Sachsel, Lobes** 135 (pošta Pilsen Čechy.)

Každěj hospodine

možno blahoželat, ktorá z ohľadu na zdravie, uspokojenie a na dobrú chuť, Kathreinerovú Kneippovú sladovú kávu upotrebuje.

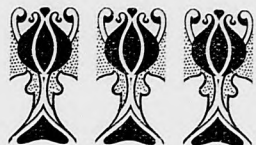
Úslušná prosba: Pri nakúpení nie jednoducho »sladovú kávu«, ale rozhodne vždy — Kathreinerovú — Kneippovú sladovú kávu žiadajme a takúto len v pôvodných, tu vyobrazených balíkoch prijímajme.

Od 20 rokov známe a chýrné

karpatské zdravotné pilulky

vynažené a pripravené jedine

JÁNOM FRIEDRICHOM, lekárnikom

v Malackách (prešporská stolica),

sú vzácnym a lacným domácim liekom

proti zapchaniu, zašlamovaniu, nechuti k jedlu, žalúdočnému, katarrhu, zpuchnutiu žalúdka, vetrom, závratu, boleniu hlavy, zimnici, zlatej žile, výsypu, žltenci, bleďačke a starým otvoreným ranám.

Cena týchto piluliek je tak ľavná, že i každý chudobný si ich kúpiť môže. stojí totiž 1 škatulka s 15 pilulkami 21 kr., balíček obsahujúci 6 škatuliek stojí 1 zl. 5 kr. Keď sa k cene piluliek priloží 20 kr. a peňažitá hotovosť keď sa pošle s poštovou poukážkou, tak zásielka piluliek pošle sa s vyplatením poštovného kamkoľvek v rakúsko-uhorskej ríši. Menej než balíček nezasiela sa.

Jediné zasielateľstvo u J. Friedricha, lekárnika v Malackách (prešporská stolica).

Výstraha! Ponevác moje pilulky často falšované bývajú, prosím tieto len u mňa kupovať.

Výťah z pod'akovani.

Veľacteny pane lekárnik! S hlbokou úctou vám ďakujem za Vaše pilulky, nech Vám dá Pán Boh dobrého zdravia a dlhý vek, aby Vaše zdiavie tak rozkvetalo, ako mne. 15 rokov som trpel boľast' v hlave a teraz som úplne zdravý. Pošlite mi pre mojich súrodov dva balíčky.

V Častkove, 26. januára 1899.

Martin Sedláček.

Ctený pane! Žiadam Vás týmto o zaslanie jedného balíčka zdravotných piluliek; trpel som 24 rokov na žalúdočnú boľast' a mnoho som utrápil a ničím som si pomôcť nemohol, ale teraz, chvála Bohu, som už 4 roky zdravý a nič mi nezaškodí. Nech Vám Otec nebeský dobráje dlhý vek a zdravie, aby ste mohli slúžiť ľudu nemocnému.

Vo V. Teplej Bytči, 18. októbra 1898.

Ján Horák.

Blahorodý pane lekárnik! Prosím Vás pekne, pošlite mi Vašich karpatských piluliek, ktoré účinkujú mi tak dobre, že už bez nich byť nemôžem, užívame ich celá rodina.

Štubňa, 9. augusta 1899.

Ján Pavoni, podnika el' stavieb.

Veľacteny pane lekárnik! Žiadam zdvorile, pošlite mi Vašich výtečných a liečivých karpatských piluliek; aj ja Vám ďakujem za tieto, lebo nemôžem bez nich byť, nech Vám Pán Boh dlhé roky da.

V Petrovci, Bácska 28. jan. 1900.

Ján Nicota, tesársky majster č. 1270.

Blahorodý pane lekárnik! Úctive Vás prosím, raďte mi zaslať obratom pošty 1 balík Vas ch' výborných karpatských piluliek, lebo blahodarnejšieho

lieku neznam proti zapchaniu a proti žalúdočnému katarrhu nád Vaše znamenite pilulky. Dobrorečím Vám za tento liek srdečne.

V Sobotšti, 19. dec. 1899.

S úctou *Ján Vrana*, mlynár.

Blahorodý pane! Prosím, buďte tak laskavý a pošlite mi 1 balík Vašich výborných zdravotných piluliek, jako vyľiečený prajem Vám mnoho zdravia. 14 rokov ma nohy boleli a mal som aj rany; od Vašich piluliek sa mi vyhojené. Ne h' Vám dá Pán z neba to najlepšie, čo si od Neno žiadate.

V Hriadku, 2. jan. 1900.

S úctou *Adam Glabiec*, v tovarne na tannin.

Veľact. Pán Friedrich! Mal som Vaše karp. pilulky raz a po utrebení prestala ma bolesť pri srdci, už skoro 20 rokov trvajúca. Nech Vas Pán Boh živí a dá Vám dobrého zdravia, aby ste mohli ľudu pomáhať! Prosím ešte obratom pošty o 2 balíčky Vašich karp. piluliek. S úctou.

V Tr. Teplej, d'na 8. nov. 1901.

Josef Kabasta.

Veľacteny Pane Lekárnik! Prosím, pošlite mi tri balíky karpatské zdravotné pilulky za týchto 6-70 k. — Mnoho vdaky som Vám podľžen, za Vaše znamenite pilulky, ktoré už 12 rokov užívam a vždy s dobrým účinkom; tak že ich smelo odporúčam každému, lebo ešte nikoho nesklamaly. Preto nech Vám Pán Boh dá zdravia, aby ste mohli ešte mnohých sprostíť od všľajkých nemocí. Srdečne Vas pozdravujem.

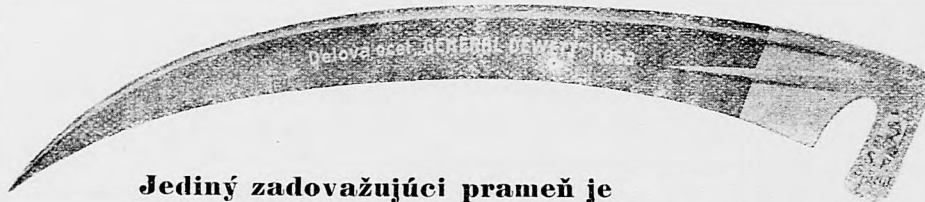
Nemešany, 17. jan. 1902.

*Ján Urbán.***Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,**

ktorá je z najvýbornejších kovov složená, shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najvyššom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je**PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,**

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša dielňa. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí, a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí).

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzácnu výhodu.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 metrov kosiť. Jedno nakovanie dosť na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle za so zárukou. Preto nech si nikto do tých časov kosu neobjedná, kým si od vyššie menovanej firmy obrázkový cenník nežiada, ktorý zdarma za mu zašle.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

Smrteľné nebezpečie na jednej svatbe.

Skutočná udalosť dľa rozprávky Jána Mudroňa v Komárom-Tarjána. — Odtisk zakázaný.

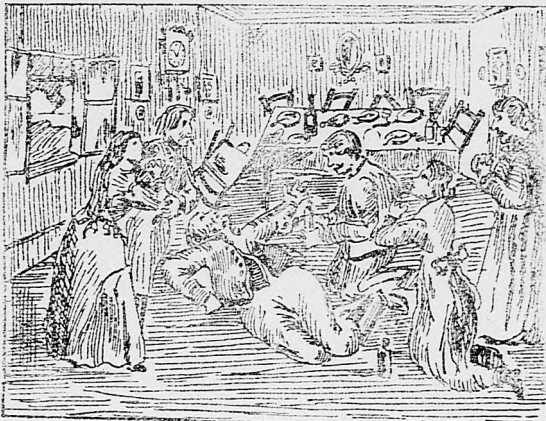
Bolo po žatve, tu sedeli sme pod lipou pred kostolom s našim starým učiteľom, rozprávky ktorého sme tak rady očúvali. Tento raz nám rozprával o svojom priateľovi.

«Gazda Michal», vravel medzi iným, «bol veľmi obľúbený človek a dedinský richtár; mal dve dcéry, z ktorých jedna je 18-ročná Mária, vydať sa mala za syna zámožného lehvára, Martina. Tá druhá dcéra bola bľadá, chervavá, 14-ročná dievča, trpela od detinstva na **pákostnici**, štiepaní v údoch; ramená a nohy jej boly opuchnuté, vždy mala boľenie hlavy, klopanie srdca, závrat ju napádal a mdloba, a ponač takmer vždy ležala v posteli, **nemala huť k jedlu**. Bohatý gazda nešetril peniaze, aby mladšiu dcéru svoju vyľečil, ale nič nepomohlo.

Pred tromi rokmi, keď sa staršia dcéra vydávať mala, nevedel ani gazda sám, koho by mal vzaf za starejšieho bez toho, že by ostatných susedov voliačo neurazil, z ktorých jedon každý milerád by bol šiel za starejšieho, bo všetci milovali gazdu.

Tu si razom vzpomne na mňa a na krásné časi, keď sme spolu slúžili u vojsku. Vtedy povedal svojej manželke s ktorou sa radil, koho by mal vzaf za starejšieho: «Môj starý priateľ učiteľ, ten a nikto iný bude starejším!» Hneď písal, aby prišiel. To bola myšlienka, ktorá mu z milosti Božej vnikla. Svitol deň svatby.

Hostia, sa dostavili z celého okolia, v chráme držal pán farár peknú kázeň, po tom šli sme za zvukov príjemnej hudby domov, kde sa pri víne, hudbe a taneu všetko rozveselilo. — Razom nastalo ohromné rožúlenie. Gazda sklesol stáby ho strela bola uderila, oči mal zavreté, triasol sa po celom tele, tvár mu bola celkom premenená. Hudba zamiká, svatobníci stáli od ľaku b edí ako prikovani. Hneď otvorili okná a gazdu umývali octom a vodou, ale všetko marne, ženy a dievky bedákaly a zúfale si vlasy škľbaly, srdce sa mi svieralo a ja som nemohol pomôcť! Tu mi vkrsla v h ave ratujúca myšlienka, volám na manželku svoju: «Oh, keby sme tu mali **Fellerov Elsa-Fluid**, ten by našmu priateľovi istotne pomohol!» Moja manželka rýchlo prekutala svoje vačky a na šťastie našia 2 flašky: vzal som jej jednu z ruky, klaknu k Michalovi, natrel som mu **okolo srdca, prse a hlavu** a nakvapkal som mu niekoľko kvapiek z podivného **Fellerovho Elsa-Fluidu** do úst. Môj dobrý priateľ hneď otvoril oči a šeptal: «Ešte, ešte!» — Dal som mu ešte 10 kvapiek a hneď mu bolo ľahšie. Gazda o nedlho vstal: všetci plakali od radosti, blahopriali gazdovi a mne. Svatba sa zase započala, všetko zase ožilo. Hostia si vždy pripíjali na zdravie **dorábatela Elsa-Fluidu, lekárnika Eugena V. Feller** v **Stubici**. O hodinu bol gazda už celkom zdravý. Hostia vtedy chceli vedieť, že z kadiaľ poznám tento podivne účinkujúci Elsa-Fluid a ja som im potom rozprával, aký chorý bol vždy môj priateľ a dobrý známy gazda, kapral Hoffer, ako trpel na **boľenie žalúdka, mdlobu, nechuť k jedlu, jatrovú nemoc, klanie**, tak, že ho z vojenčiny domov postali, ale doma mu tiež nebolo lepšie, vždy viac a viac zhradnul, mal **koliku, boľenie prs, užil všehaké lieky**, ba aj všeliakých fluidov, o ktorých čítal v kalendároch, ale nič mu nepomohlo. Tu čítal raz v kalendári rozprávku o **Fellerovom Elsa-Fluidu** a o Elsa-pilulkách a hneď si objednal u lekárnika **E. V. Feller** v **Stubici č. 18**. (Záhrebská stolica) 1 tucet (12 flašiek) Elsa-Fluidu za 5 korún a 6 škatuliek hnajúcich **Elsa-Piluliek** za 4 koruny. Poštovné porto zaplatí dobrý apatekár sám. Užil denne trikrát po 20 kvapák Elsa-Fluidu v šialke sladkého mlieka a trel si denne 2-krát s čistým Elsa-Fluidom žalúdok, brucho, prse a všade tam, kde bóle cítil; z

Môj dobrý priateľ hneď otvoril oči a šeptal: «Ešte, ešte!»

Elsa-piluliek z jedon denne 4 kusy a bolo mu so dňa na deň lepšie a teraz je úplne zdravý a každému odporúča oproti všetkým neduhom pravý **Fellerov Elsa-Fluid** a **Fellerov Elsa-pilulky**. Teraz všetci ľudia v dedine užívajú **Fellerov Elsa-Fluid**, a heča, sa nim, menovite páleniny, **rany, klanie, štiepanie** v údoch, zrádnik, chústy u deti, **slabý zrak**. Jedon človek bol už takmer slepý a za 6 týždňov upotrebil **Fellerov Elsa-Fluid** zriedený s vodou k umývaniu a teraz zase vidí ako predtým v svojej mladosti. Ďalej chvála ľudia **Fellerov Elsa-Fluid** oproti výtknutin, ruže, boľeniu prs, boľeniu **hrdla** a chreivchláka, záduchu, pľuvaniu krvi, zachripnosti, **krčom**, nočnému znojenu, ba aj oproti zastarelym neduhom nervositosti, bľadačke, a máokrevnosti som očul **Fellerov Elsa-Fluid** envalif a užívaný súčasne s Elsa-pilulkami osoží aj oproti žltácke a žalúdkovým chorobám. — Ja sám, — tak rozprával učiteľ — vďaka činim Elsa-Fluidu, že zase dobre vidím, lebo prv, než ma Hoffer upozornil na **Fellerov Elsa-Fluid**, som už myslel, že nikdy viacej nebudem vidieť, tak zle už bolo s mojima očami! Gazda hneď objednal u lekárnika **Eugena V. Feller** v **Stubici číslo 18**. 4 tucety Elsa-Fluidu za 16 korún a o niekoľko týždňov úplne vyzdravea i jeho mladšia dcéra, a teraz často objednávajú 1 tucet za 5 korún pre chudubných. Zo svatobných hosťov už tiež mnohí objednali si **Fellerov Elsa-Fluid** a **Fellerov** hnajúce Elsa-pilulky a dosiahli najlepšie úspechy ešte aj u hučenia v ušiach škrofulosného hnojenia, **vypukov**, a zimnice, horúčky, **influenzy**, natky, ochromenia ramien a nôh, **hämorrhoidov** (zlatej žily), kyslého gľgania, **mdlób** a menovite oproti **boľeniu zubov**. — Toto je rozprávka starého učiteľa, ktorú mi nedavno môj priateľ sdělil. Rozumie sa, že som si aj ja hneď, objednal **Fellerov pravý Elsa-Fluid**, predne 24 flašiek za 8 korún 60 halierov, potom 36 flašiek za 12 korún 40 halierov a Elsa-Fluid mi prinavrátil zdravie. Mne pomohol Elsa-Fluid oproti štiepaniu z prestydnutia a každému oproti všetkým chorobám, ktoré kto v dome mal. Manželka Ondreja Zvolenského pomohol Elsa-Fluid oproti **boľeniu zubov, boľeniu hlavy** a štiepaniu v ramenach a nobách a deti mu vyľečil:

Franz Goldschmied a jeho manželka ztratil boľenie žalúdka, Ondrej Hey uživa Elsa-Fluid oproti všetkému čo domáci liek, Anton Goldschmied oproti štiepaniu hlavy. Michal Eichhard mal tak schudnuté choré dieťa, že viac mŕtvé ako živé bolo; dali mu v mlieku Elsa-Fluid, teraz je dieťa tak zdravé, že sa každý dví. Sebastian Heidinger už nemohol vydržať boľenie zubov, **Fellerov Elsa-Fluid** mu hneď pomohol. Ján Kubik, Pavel Polóny chváli Elsa-Fluid a Elsa-pilulky pre žalúdok a Mária Vančorová vyľečila si s Elsa-Fluidom neduh srdca. — Nielen nemocní, leži i zdraví si objednávajú Elsa-Fluid ku každodennému umývaniu. — Som presvedčený, že mi každý povdačný bude, kto pokúsi objednať si Elsa-Fluid. — Len sa varujme od napodobiznenia a objednávajme priamo v **Stubici** a napíšme jasno adresu lekárnika

EUGENA V. FELLERA v Stubici číslo 18 (záhrebská stolica).

Súsedovia týchto, ktorých krstné a rodinné mená sdělil som lekárnikovi Fellerovi, té bývajú v Tarjána a všetci môžu dosvedčiť, že jak spokojní boli s Elsa-Fluidom.

Pravý Fellerov Elsa-Fluid

(Fellerov Fluid essenči príjemne vonajúcích bylín so známku «Elsa») musí na všetkých úpravách a na každej flaške nosiť takúto ochrannú známku, iasá je tu zoznamená s menom medailou, krížom a česným diplomom. Objednávajú si Fellerov Elsa-Fluid len poštovou dobierkou, alebo na vopred zaslané peniaze. Stojí: 12 flaš. alebo 6 dvoj. flaš. 5 kor., 24 flaš. alebo 12 dvo. flaš. 8 kor., 60 flaš. alebo 30 dvoj. flaš. 20 kor. — Aj s portom, škatulou a návodom k upotrebeniu. — **Zdarma Fluid je pravý!** Jestli sa jedon list náhodne ztratí, pošleme ho rekomandovano.

Ďalej sa odporúčajú Fellerové

REBARBARA-ELSA-PILULKY.

Najlepší, najlacnejší, tisíckrát výprobovaný hnajúci **prestriedok**; účinkuje rýchle, istotne, bezboľastne, čut a jedu zvyšujúce a trávenie napomáhajúce, čistiac, bóle u ľavujú u najviac chorých žalúdka a tráviacich ústrojov. Jedon kotúčik (6 škatuliek) s úpravou stojí 4 korún franko.

«Nič som nemohol robiť, tak ma trápily žalúdkové bóle a štiepanie po celom tele. Odkedy Váš podivný Elsa-Fluid upotrebuвам, som zase úplne zdravý», píše dňa 20 marca 1902.

Ondrej Gális,

Lukoviste, o. p. Ráhó (gemerská stol.).

«Dlho roky som ťažko nemocný bol, nemal som chuti k jedlu. Zalúdkový neduh, reuma, štiehanie v údoch ma trápily. Od kedy užívam Elsa-Fluid, som zase zdravý ako chren», píše dňa 29. marca 1902.

Michal Rajtík,

z Vistuku, o. p. Báhony (preš. stol.).

Kto chce dostať pravý Fellerov Elsa-Fluid a pravé Fellerové Elsa-pilulky, nech objedná listovne a jasno napíše adresu jediného dorábatel'a:

EUGEN V. FELLER, dvorný dodávateľ jeho cis. a kráľ. výsosti princa Filipa Bourbona Hlavný sklad v Budapešti: u lekárnika **Josefa Töröka**, Király-utca 12; v lekárnii «Nádor dra Eggera Vaczi-Körut 17; v lekárnii **Bélu Zoltána**, Szabadságtér.